

FYNBOERNE KUNSTEN FREM FOR ALT!

KUNST
MUSEUM
BRANDTS

PRESSEMEDDELELSE

I udstillingen *Fynboerne – kunsten frem for alt!* går Kunstmuseum Brandts bag om Fynbomalerens smukke blomsterbilleder og folkekære familieskildringer for at afdække det levede hverdagsliv bag kunsten. Ikke alene vilkårene for de kvindelige kunstnere, men også det støttende fællesskab, de skabte med deres ægtemænd og de øvrige kunstnere på Fyn, er i fokus.

Fynboerne – Kunsten frem for alt! åbner den 1. juli på Kunstmuseum Brandts.

I de senere år har kunstverdenen haft fokus på at indlemme glemte eller oversete kvindelige kunstnere, der stod i skyggen af deres kendte mænd og de vilkår, tiden bød dem. I en ny udstilling om Fynboerne fokuserer Kunstmuseum Brandts på både de strukturelle vilkår som manglende mulighed for formel uddannelse, og på de mere uåndgribelige omstændigheder som tid og ro til at male uforstyrret.

Med 90 værker af de anerkendte Fynbomalere samt flere af deres brevudvesklinger sætter udstillingen særligt fokus på de tre kendte kunstnerpar Swane, Larsen og Syberg.

For naturligvis var der heller ikke for de fynske malere Anna Syberg, Alhed Larsen og Christine Swane tidligt i 1900-tallet nær så gode muligheder for at udfolde sig som kunstner, som der var for ægtemændene Fritz Syberg, Johannes Larsen og Sigurd Swane. Kvinderne blev gravide og fødte, ammede og passede børn, og blev langt oftere end deres mænd forstyrret af hjemlige pligter, måltider og sociale begivenheder, der krævede store forberedelser.

Men trods de mange afbrydelser fandt kvinderne tid og overskud til at fordybe sig i kunsten i perioder. Dels var der en vis portion forståelse og respekt for ønsket om et kunstnerisk virke fra deres ægtefæller, dels gjorde fællesskabet med de andre kunstnere, at kvinderne fik opmuntring og hjælp fra hinanden.

Motiverne spænder fra de frodige landskaber og haver, blomster og morgensol til legende børn og rolige familiestunder - altid skildret med stort nærvær og en gennemgående strøm af varme og kærlighed til det levede hverdagsliv.

TID TIL FORDYBELSE

At have selvtilid samt arbejdsro og mulighed for at koncentrere sig uden afbrydelser, er et underbelyst privilegium i kunsthistorien. Med udstillingen bringer Kunstmuseum Brandts dette helt frem i forgrunden som en grundlæggende præmis at forstå Fynboernes billedverden ud fra. Udstillingen udspringer af et igangværende 3-årigt ph.d.-projekt, der belyser hvordan det politiske i privatlivet og hverdagen også viser sig i kunstnerens muligheder og værker.

- Idéen til projektet opstod under coronanedlukningerne, hvor mange forældre herhjemme kunne berette, hvor svært det er at arbejde hjemmefra, når børnene også er hjemme. Selvom undersøgelser peger på, at det i stort omfang var kvinderne, der tog ansvaret for hjem og børn under nedlukningerne, blev det også for mange moderne fædre tydeligt, hvor stort et privilegium arbejdsro er. De fik øjnene op for, at det ikke bare er et spørgsmål om at have tid - målt i timer og minutter – men i høj grad også om at have overskud og ro til at fordybe sig. Og denne svære balance mellem familie og arbejdsliv var også en udfordring, Fynboerne var meget bevidste om, siger ph.d.-stipendiat og udstillingens kurator Søren Thorlak Madsen.

Som mange vil genkende i dag, ville Fynbomalerne både udfolde sig som mennesker og have et godt familieliv: kvinderne nød familien, børnene og hverdagen men ville også være kunstnere, ikke kun husmødre. Ligesom mændene ikke ville nøjes med at stå på sidelinjen til familielivet, de ville også faderrollen.

FÆLLESSKAB OG SLOW LIVING

I modsætning til de andre, kendte kunstnerkolonier herhjemme som Skagensmalerne og Bornholmermalerne, var kernen i Fynboerne ikke koloniserede tilrejsende, der flyttede til nye egne og socialiserede med hinanden - og til en vis grad måske også idealiserede de nye omgivelser – men fynboer, der vendte hjem for at leve og bo. De kendte deres hjemegn og naturen ud og ind, og de ønskede nærheden og fællesskabet. I en tid, hvor samfundet omkring dem rasede afsted med verdenskrige, økonomiske katastrofer, urbanisering og industrialisering søgte de fynske kunstnere at skabe en alternativ verden gødet af fællesskabets ånd og det nye århundredes vitalistiske idealer. En slags moderne *slow living* hvor storbyen, travlheden og fremmedgjortheden helt bevidst blev valgt fra.

Alene det at fortsætte som kunstner efter ægteskabet og moderskabet var for kvinder omkring århundredeskiftet i sig selv rebelsk. Alligevel stod de fynske kvinder i deres insisteren på at male ikke på de politiske barrikader, men snarere for en frigørelse, der skete i hverdagen, og hvor det personlige i familielivet og moderskabet også insisterede på en plads som noget værdifuldt i samfundet.

At kunstnerne også kendte hinandens familier og baggrunde godt, gav yderligere forståelse og støtte. Anna Sybergs bror var den kendte fynske maler Peter Hansen, og Christine Swane var søster til Johannes Larsen. De blev alle venner, mens de boede og malede i Faaborg, men familierne flyttede til Kerteminde, da de fik børn.

Over årene fra ungdommens forelskelser til Swaneparrets skilsmisse og Anna Syberg og Alhed Larsens alt for tidlige død udvikler parrenes liv og kunst sig i vidt forskellige retninger. Da kvinderne dels har mindre tid til at male, og to af dem desuden dør tidligt, findes der i dag færre værker af de kvindelige malere end af de mandlige.

Der opstår skår i visionerne, men kunsten bliver fortsat det sted, hvor de søger at realisere deres idé om det gode liv i balance mellem familie, fritid og arbejde.

- Som det største kunstmuseum på Fyn har Kunstmuseum Brandts et særligt forhold til Fynbomalerne. Gennem årene har vi indsamlet værker af de bedste kræfter blandt kunstnerne, både mænd og kvinder, men vi har stadig til gode at give gruppen vores fulde opmærksomhed. Med udstillingen og det tilknyttede forskningsprojekt får Fynbomalerne, og særligt de underbelyste kunstnerkvinder, endelig den rette forskningsmæssige- og museale opmærksomhed i Odense, siger direktør for Kunstmuseum Brandts, Stine Høholt.

SKØNHEDEN I DET NÆRE

Værdierne i fællesskabet blev også tydelige i Fynboernes valg af motiver. Værkerne er nogle af tidens mest intime skildringer af skønheden ved det nære, ved familien, naturen og hverdagslivet.

De var mestre i at iscenesætte en æstetisk hjemlighed i vaser, vindueskarme og den omkringliggende natur som motiver. Familielivet blev skildret som noget varmt og nært, uden dog at blive den rene idyl. Motiver, der dengang fik de københavnske kritikere til nedladende at kalde dem "bondemalere". Men også motiver, som vi i dag, hvor mange føler sig pressede i livet, oplever en større sans for og værdsættelse af.

Kvinderne malede ofte opstillede blomster - både de plukkede og de levende - da de var lige ved hånden og hurtigt kunne gås til og fra ved de mange afbrydelser. Kvinderne malede dem dog ikke blot som blomster, men som det, blomsterne repræsenterede i deres liv: stemningen af alenetid, selvforydelse og pausen i hverdagen.

Mændene malede også interiører, men ofte også portrætter af familierne i hverdagssituationer, hvor kvinderne ammede eller læste historier for børnene, ligesom de malede livet på landet og i naturen; de større motiver, der krævede fordybelse i mange timer, og hvor man kunne være væk hjemmefra hele dage ad gangen.

INDBLIK I HVERDAGSLIVET

Som en rød tråd i udstillingen løber desuden en samling korrespondance mellem kunstnerne og deres nære venner og familie. Brevene, som takket være Faaborg Museum og Johannes Larsen Museet nu er blevet digitaliserede, giver et enestående indblik i kunstnernes personlige tanker og indbyrdes dialog. I brevene begræder kvinderne deres manglende tid til at male, og på selve håndskriften kan man også se, hvordan de ofte afbrydes, ikke kan huske, hvor de var kommet til, og tilsyneladende i al hast og med løsere og mindre sirlig skrift afslutter brevene ved endnu en forstyrrelse.

Udstillingens titel stammer fra et af Alhed Larsens mange breve til sin mor. "Kunsten fremfor alt!" skriver hun i 1893 som forklaring på, at hun har været længe om at svare på det forrige brev - før hun var færdig med at male sit billede, havde hun ikke tid til at skrive breve.

Med hovedfokus på kvindernes rolle i hverdagslivet udfolder kunstnernes egne tanker sig som en beretning om kærlighed og gensidig respekt mellem kønnene, men også om historisk ulighed, tvivl og opgør.

Kunstmuseum Brandts ønsker med udstillingen at fokusere på kvindernes vilkår for at udøve deres liv som kunstnere og samtidig at sammenskrive mændenes og kvindernes hverdagsliv til en fælles kunst- og kulturhistorie.

PRESSE

For katalog, forhåndsvisning og evt. interview med direktør Stine Høholt eller kurator Søren Thorlak Madsen:

Kristian Dyg / kristian.dyg@brandts.dk / 27537025
Susanne More / susanne.more@brandts.dk / 26856002
Pressefotos er tilgængelige via <https://brandts.dk/presse>

UDSTILLINGEN OG FORSKNINGEN ER BLEVET TIL MED STØTTE FRA

Novo Nordisk Fonden

A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til Almene Formaal

Beckett-Fonden

Knud Højgaards Fond

FAKTABOKS OM UDSSTILLINGEN OG FORSKNINGSPROJEKTET

Udstillingen *Fynboerne – Kunsten frem for alt!* er historien om at finde skønheden i det nære: i familien, med hinanden og i ens blomstrende omgivelser. Men det er også historien om 1900-tallets tidlige kampe for ligestilling, husmødres vilkår og kvinders kamp for retten til at arbejde.

I centrum står de tre kunstnerpar Anna & Fritz Syberg, Alhed & Johannes Larsen og Christine & Sigurd Swane. Som tætte venner, familiemedlemmer og kollegaer fletter parrenes livshistorier sig sammen.

Udstillingen tager udgangspunkt i et treårigt forskningsprojekt (2021-2024), skabt i samarbejde mellem Kunstmuseum Brandts og Københavns Universitet, finansieret af Novo Nordisk Fondens Mads Øvlisens ph.d.-legater.

Kunstmuseum Brandts har indenfor de seneste år arbejdet med et skærpet fokus på forskningsindsatsen. Udstillingen og det tilknyttede ph.d.-projekt er et resultat af denne udvikling.

Gennem årene har Fynboernes hovedmuseer, Faaborg Museum og Johannes Larsen Museet, gjort en stor forskningsindsats på området, og udstillingen er skabt på skuldrene af dette arbejde. Faaborg Museum og Johannes Larsen Museet har stået for digitaliseringen af Fynboernes brevudvekslinger i *Kilder til Dansk Kunsthistorie*, og begge museer har udlånt en del af deres værker som et væsentligt bidrag til udstillingen.

I forbindelse med udstillingen udgives et rigt illustreret katalog med bidrag af ph.d.-stipendiat Søren Thorlak Madsen, lektor i historie Karen Vallgård, forfatter og forlægger Shëkufe Tadayoni Heiberg, kunsthistoriker Annette Rosenvold Hvidt samt kunsthistoriker Michael Reersø Larsen. Artiklerne af Søren Thorlak Madsen og Karen Vallgård er fagfællebedømte.